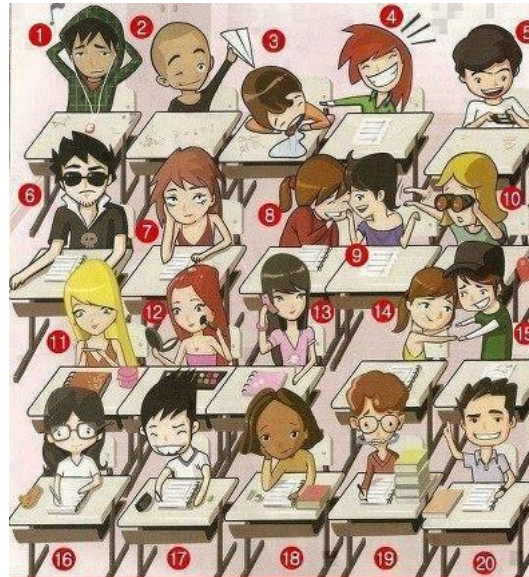

(Ne)povezanost med učnimi spremenljivkami in merami vrstniških odnosov v obdobju srednjega mladostništva

Katja Košir, Oddelek za temeljne pedagoške predmete, Pedagoška
fakulteta Univerze v Mariboru

Damjan Šimek, Srednja ekonomska šola Maribor

Izhodišče

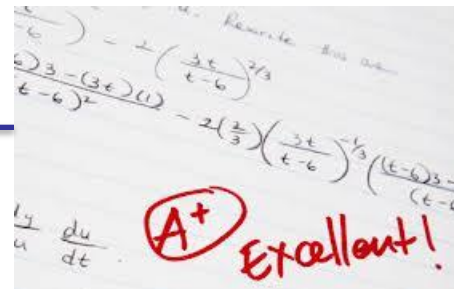
- Sodobne raziskave kažejo na pomembno vlogo socialnih odnosov, ki jih učenci vzpostavljajo v šoli, pri njihovi učni uspešnosti.
- Smer učinkov? Teorija samodoločanja kot najpogostejše teoretsko ozadje v raziskavah.
- Razvojni vidiki povezanosti med socialnimi in učnimi spremenljivkami: odnosi z vrstniki vs. odnosi z učitelji

Odnosi z vrstniki in učna uspešnost

- Socialna sprejetost se pozitivno povezuje z učno uspešnostjo (tako z ocenami kot z dosežki na standardiziranih preizkusih znanja)
- Ali to drži tudi v obdobju **mladostništva**?
- Juvonen: konflikt med socialnimi in učnimi cilji v obdobju mladostništva; “impression management”

?

Učno samooviranje (ang. academic self-handicapping)

- = “vsako vedenje ali izbira, ki posamezniku poveča možnost za eksternalizacijo neuspeha in internalizacijo uspeha” (Berglas in Jones (1978))
- Dve načeli atribuiranja:
  - načelo odpisovanja: iskanje “alibija” za pričakovan slab učni izid;
  - načelo pridobitve: v odsotnosti prizadevanja je uspeh pokazatelj visokih sposobnosti.
- Učno samooviranje se negativno povezuje z učno uspešnostjo.

Učno samooviranje se kaže kot ...

- odlašanje z delom
- dopuščanje socialnih distrakcij
- zmanjšanje truda
- preštevilne dejavnosti
- tratenje časa
- iskanje distrakcij

“Ko bom nehal žurati, ko se bom začel učiti - takrat se bo videlo, kaj zmorem”.

“Saj zmorem ..., a se mi ne ljubi...”

Motivacijski vidiki učnega samooviranja

- Pretežno zaščita občutij lastne vrednosti
- Martin (1998), Urdan idr. (1995): samooviranje blizu sprejemanja neuspeha, vendar:
  - še vedno si prizadevajo za uspeh v šoli, drugim se predstaviti kot sposobni
  - visoka storilnostna anksioznost, ponos, sram v situacijah vrednotenja
  - še zadnja vez s šolo
- Najverjetneje je ključni cilj samooviranja izogniti se, da bi bili s strani drugih zaznani kot nesposobni – gre za strategijo uravnavanja lastne javne podobe.

Problem raziskave

- Če je samooviranje sredstvo za ustvarjanje javne podobe, je torej povezano s položajem, ki ga ima posameznik v razredu?
- Je v obdobju srednjega mladostništva morda celo mediator med socialno sprejetostjo in učnimi dosežki?

- Namen raziskave: preučiti odnos med **socialno sprejetostjo** in **učnimi dosežki** v obdobju srednjega mladostništva; preveriti **učno samooviranje** in **s strani učencev zaznane učne vrednote v razredu** kot možna mediatorja tega odnosa; preveriti razlike med učenci iz različnih sociometričnih skupin v učnih dosežkih in stopnji učnega samooviranja.

Metoda: udeleženci, spremenljivke/pripomočki

Udeleženci: 534 dijakov 21 oddelkov treh srednjih šol v Mariboru

(povprečna starost 17,2 let; SD = 0,74; 41.9 % fantov).

Spremenljivke/pripomočki:

Mere odnosov z vrstniki – uporabljene tri postavke imenovanja sošolcev:

“Navedi tri sošolce, s katerimi se najraje družiš”

“Navedi tri sošolce, s katerimi se najmanj rad družiš”

“Navedi tri sošolce, ki so v vašem razredu najbolj priljubljeni”

- **Socialna preferenčnost** kot mera socialne sprejetosti
- **Socialni vpliv**
- **S strani vrstnikov zaznana priljubljenost**
- **Sociometrična klasifikacija:** priljubljeni, zavrtnjeni, prezrti, kontroverzni, povprečni učenci

Metoda: spremenljivke/pripomočki

Učni uspeh: poročanje o UU v preteklem šolskem letu

Učno samooviranje:

Vprašalnik učnega samooviranja (Midgley in sod., 1996; Šimek, 2008)

6 postavk, ki se nanašajo na vedenjsko samooviranje pri učenju; primer:

“Nekateri učenci odlagajo šolsko delo do zadnje minute, zato da v primeru slabega rezultata lahko rečejo, da je to razlog. Koliko to velja za vas?”

petstopenjska ocenjevalna lestvica (1 – nikoli; 5 – vedno)

Cronbachov alfa koeficient = 0.84; za slovensko priredbo 0.71

S strani učencev zaznane učne vrednote v razredu: 3 postavke

“Koliko je tvojim sošolcem pomembno, da (1) se učijo; (2) dobivajo dobre ocene; (3) gredo naprej študirat.”

petstopenjska ocenjevalna lestvica (1 – ni jim pomembno; 5 – zelo jim je pomembno)

Rezultati

Tabela 1

Deskriptivne statistike, koeficienti korelacije in zanesljivosti (celoten vzorec)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	1	2	3	4	5	6
1. Socialna preferenčnost	0.00	1.53	-					
2. Socialni vpliv	0,00	1.23	.00	-				
3. S strani vrstnikov zaznana priljubljenost	0,00	0.98	.24*	.17*	-			
4. Učni uspeh	3.19	0.89	.05	-.02	.05	-		
5. Učno samooviranje	1.88	0.50	-.05	.01	-.08	-.16*	(.62)	
6. S strani sošolcev zaznane učne vrednote	3.43	0.63	.02	.02	-.04	-.05	.03	(.67)

* $p < .01$.

Zaključki

- Korelacije med merami vrstniških odnosov so primerljive z rezultati drugih raziskav, korelacija med učnim samooviranjem in učno uspešnostjo je nižja, kot poročajo drugi avtorji.
- Neodvisnost socialnih in učnih spremenljivk v obdobju srednjega mladostništva?
- Pomembnost objavljania ugotovitev, ki niso skladne s hipotezami/podatkov, ki niso statistično pomembni:
  - praktične implikacije
  - zmanjšanje pristranosti v objavljanju (“publication bias”)